

Nytjaplöntur á Íslandi 2004

**Yrki, sem mælt er með til ræktunar í landbúnaði,
garðrækt og landgræðslu**
Varieties recommended for use in Icelandic
agriculture and land reclamation

Útgefendur/Publishers:
Bændasamtök Íslands
Landbúnaðarháskólinn á Hvanneyri
Rannsóknastofnun landbúnaðarins

Ritstjórn:
Áslaug Helgadóttir

Janúar 2004

Efnisyfirlit (Index)

Túnrækt (Herbage plants).....	3
Garðflatir (Amenity grasses).....	5
Uppgræðsla (Land reclamation).....	6
Korn til þroska (Cereals)	7
Grænfóður (Green fodder crops)	8
Garðávextir (Potatoes and swedes).....	10
Ber (Berries)	11
Listi yfir kynbótafyrirtæki/eigendur (Breeders/owners of the cultivars).....	12

TÚNRÆKT (*HERBAGE PLANTS*)

Vallarfoxgras (*Phleum pratense* L.)

Vallarfoxgras er afbragðsgott fóðurgras, sé það slegið við skrið, en endist betur ef seinna er slegið.

Adda	RALA	
Bodin	Gram.	Norskt staðaryrki (Local cultivar). Tæplega eins þolið og uppskerumikið og Adda, Engmo og Korpa.
Engmo	Gram.	Norskt staðaryrki (Local cultivar).
Grindstad	TG	Getur hentað, þar sem sumar er langt, en vetrarþol ekki mikið.
Korpa	RALA	
Vega	Gram.	Nýtt yrki, uppskerumikið og gefur meiri endurvöxt en önnur vetrarþolin yrki.

Túnvingull (*Festuca rubra* L.)

Túnvingull er ekki gott fóðurgras og ætti ekki að nota í almennar sáðblöndur. Hins vegar getur hann átt rétt á sér þar sem hætta er á þurrkum og ætti þá að sá honum einum.

Gondolin	DLFT	Mjög lítið prófað hér á landi.
Leik	Gram.	Getur verið aðgangshart í blöndu með vallarfoxgrasi.
Reptans	SW	
Rubin	SW	

Vallarsveifgras (*Poa pratensis* L.)

Vallarsveifgras er skriðult gras sem myndar þéttan grassvörð og lokar eyðum. Það er gott fóðurgras.

Fylking	SW	Lítill puntur, tiltölulega jöfn spretta allt sumarið.
Lavang	Gram.	Mikill puntur, skriður snemma.
Primo	SW	
Sobra	SW	

Beringspuntur (*Deschampsia beringensis* Hult.)

Beringspuntur er með veikt rótarkerfi fyrstu árin og opinn svörð. Hann þolir illa beit og frostlyftingu. Hann hentar best í hreinrækt í sand- og mýrarjarðvegi og er mjög vetrarþolinn.

Origin Norcoast	RALA	
-----------------	------	--

Hálíngresi (*Agrostis capillaris* L.)

Hálíngresi er miðlungi gott fóðurgras og sprettur seint úr sér.

Leikvin Gram. Vetrarþol ekki alveg fullnægjandi.

Háliðagras (*Alopecurus pratensis* L.)

Háliðagras sprettur og skriður mjög snemma og þarf því að slá snemma. Það gefur góðan endurvöxt. Fram að þessu hefur einungis verið ókynbættur efniviður á markaði en nú eru í prófun kynbætt yrki.

Fjölært rýgresi (*Lolium perenne* L.)

Fjölært rýgresi er mjög breytileg tegund. Það er uppskerumikið og gott fóðurgras, sem má slá eða beita. Það er ekki vetrarþolið við íslenskar aðstæður, en snemmsprottið rýgresi getur hentað í sáðskipti við bestu skilyrði. Ferlitna rýgresi er gæðameira en tvílitna, en þolið er minna.

Tvílitna (2n)

Liprinta Lip.
Svea SW Mjög snemmsprottið og tiltölulega vetrarþolið.

Ferlitna (4n)

Baristra Bar.
Tetramax DLFT

Hávingull (*Festuca pratensis* Huds.)

Hentar vel til að slá tvisvar en þolir illa svellalög. Hávingull gæti verið heppilegur til ræktunar í sáðskiptum og í blöndu með rauðsmára.

Norild Gram. Norðlægt yrki.
Salten Gram.

Rauðsmári (*Trifolium pratense* L.)

Rauðsmári hentar í blöndu með grasi í forþurrkað vothey.

Bjursele (2n) SW
Betty (4n) SW

2n=tvílitna, 4n=ferlitna.

Hvítsmári (*Trifolium repens* L.)

Hvítsmári hentar einkum í beitartún í blöndu með grasi.

Norstar	Gram.	Hefur reynst vel í tilraunum.
Snowy	Gram.	Lítið reynt yrki.
Undrom	SW	

GARÐFLATIR (*AMENITY GRASSES*)

Hálíngresi (*Agrostis capillaris* L.)

Bardot	Bar.	Í golfflatir, ekki vetrarþolið.
Nor	Gram.	

Vallarsveifgras (*Poa pratensis* L.)

Conni	DLFT	Þolið og gefur fallega flöt.
Fylking	SW	Þolir ekki mjög tíðan slátt.
Julia	Ceb.	
Miracle	Ceb.	Í golfflatir, ekki vetrarþolið.

Túnvingull (*Festuca rubra* var. *commutata*)

Bargreen	Bar.
Center	Ceb.
Olivia	Zel.

Enskt rýgresi (*Lolium perenne* L.)

Enskt rýgresi er fljótt til og þekur vel, en hverfur oft eftir einn til þrjá vetur og skilur þá eftir eyður. Einkum er stuðst við niðurstöður frá Noregi.

Allegro	DLFT	
Livonne	Lip.	
Merci	DLFT	Hentar einkum í holuflatir (green).
Mondial	AS	
Ronja	SW	Tekur flestum yrkjum fram árið eftir sáningu í Mið- og Norður-Noregi.

UPPGRÆÐSLA (*LAND RECLAMATION*)

Við uppgræðslu þarf að velja tegundir/yrki með hliðsjón af aðstæðum og markmiði uppgræðslunnar. Svæði sem á að græða einkennast oft af frostlyftingu og næringarskort og markmiðið er að binda yfirborðið. Yrki á þessum lista geta líka hentað til ræktunar grasflata, þar sem ekki er búist við mikilli umhirðu.

Ef óskað er eftir þekju samsumars má nota skammlífari tegundir og yrki úr túnræktar- og grasflatalista. Þau munu hopa fyrir innlendum gróðri.

Túnvingull (*Festuca rubra* L.)

Angela	DLFT	Ekki prófað á Íslandi.
Center	Ceb.	Ekki prófað á Íslandi.
Cindy	Ceb.	Ekki prófað á Íslandi.
Frigg	Gram.	Uppskerulítill, fremur gisin. Talin geta komið í stað Leik í Noregi. Ekki prófuð á Íslandi.
Koket	AS	Álitleg skv. norskum tilraunum. Fremur uppskerumikil. Ekki prófuð á Íslandi.
Leik	Gram.	Öflugt yrki til uppgræðslu, en verður gisið þar sem frostlyfting er.
Pernille	DLFT	Fremur fljótt til og myndar góða þekju, en er ekki vetrarþolið.
Sámur	RALA	Myndar góða þekju og hamlar frostlyftingu sæmilega.
Wilma	SW	Ekki prófuð á Íslandi.

Vallarsveifgras (*Poa pratensis* L.)

Fylking	SW
Lavang	Gram.

Bæði yrkin eru harðger og þurrkþolin og mynda þéttan svörð.

Beringspuntur (*Deschampsia beringensis* Hult.)

Beringspuntur hefur reynst næstur melgresi í þoli á sandsvæðum. Hann er þurrk- og vetrarþolinn, en þolir frostlyftingu illa.

Origin Norcoast RALA

Melgresi (*Leymus arenarius* L. Hochst.)

Fræi er safnað af nokkrum staðarafbrigðum og notað til að hefta sandfok.

Snarrótarpuntur (*Deschampsia caespitosa* L.)

Snarrót er ekki eftirsóknarverð í tún. Hún getur hins vegar auðveldlega sáð sér inn í tún bænda frá vegköntum. Þess vegna ætti ekki að nota hana á láglandi og alls ekki á svæðum þar sem lítið er af henni, t.d. austan Markarfljóts á Suðurlandi, Suðausturlandi og Vestfjörðum.

Jóra	RALA	Staðarafrbrigði úr Flóanum.
Unnur	RALA	Valið yrki.

Sauðvingull (*Festuca ovina* L. var. *duriuscula*)

Sauðvingull myndar þetta gróðurmottu, sem bindur yfirborðið vel og hamlar frostlyftingu betur en túnvingull. Lítið bitinn er líður á sumarið. Sauðvingull hentar líka vel í grasflatir, þar sem umhirða er lítil.

Bardur	Bar.	Fremur fljótt til og sæmilega vetrarþolið við erfið skilyrði.
Livina	Lip.	Hamlar frostlyftingu vel, verður bláleitt á haustin.
Quatro	Ceb.	Fremur fljótt til og hamlar frostlyftingu vel. Ekki þolið við erfið skilyrði.

Alaskalúpína (*Lupinus nootkatensis* Donn ex Sims)

Niturbindandi tegund sem getur orðið kröftug í rýru landi, harðger og vetrarþolin tegund. Lúpína getur breytt gróðursamfélögum komist hún í þau. Tegundina ætti ekki að nota á hálendi eða í grennd við þjóðgarða og önnur friðlýst svæði.

Mela	RALA/Lr	Óvalið íslenskt yrki.
------	---------	-----------------------

KORN TIL ÞROSKA (*CEREALS*)

Bygg (*Hordeum vulgare* L.)

Yrki af sexraðabyggi (6r) þroskast fyrr en yrki af tvíraðabyggi (2r) og nýta því vel stuttan vaxtartíma, en hættir til að tapa korni, brotna og leggjast.

Arve (6r)	Gram.	Viðkvæmt í veðrum og missir þá kornið. Fljótþroska.
Gaute (6r)	Gram.	Líkt Arve.
Lavrans (6r)	Gram.	Sjúkdómaþolið, en ekki veðurþolið. Gæti hentað sunnanl.
Olsok (6r)	Gram.	Tiltölulega veðurþolið. Miðlungi fljótþroska.
Rolfi (6r)	Bor.	Ekki sjúkdómaþolið. Hentar norðanlands.
Ven (6r)	Gram.	Seinþroska, vindþolið. Gæti hentað sunnanlands.
Filippa (2r)	SW	Nýtur sín vel við langan sprettutíma.
Rekyl (2r)	SW	Arftaki Gunillu, fremur seinþroska.
Saana (2r)	Bor.	Seinþroska. Hentar aðeins syðst á landinu.
Skegla (2r)	RALA	Fljótþroska, hentar í þunga jörð.

Hafrar (*Avena sativa* L.)

Hafrar eru heldur seinni til þroska en bygg, en gera minni kröfur til jarðvegs.

Aslak	Bor.	Fljótþroska.
Cilla	SW	Fljótþroska.

GRÆNFÓÐUR (*GREEN FODDER CROPS*)

Grænfóðuryrkin hafa flest verið lítið reynd í innbyrðis samanburði, en að nokkru leyti er miðað við erlendar niðurstöður, einkum norskar. Sum hafa verið ræktuð héraendis um árabíl.

Bygg (*Hordeum vulgare* L.)

Baronesse	Nord.	Tvíraða.
Thule	Gram.	Sexraða.

Hafrar (*Avena sativa* L.)

Sumaryrki vaxa hraðar en vetraryrki fyrri hluta sumars, en tréna þegar kemur fram á haustið. Sumaryrki standa sig betur en vetraryrki í samkeppni við illgresi.

Sumaryrki

Belinda	SW	Miðlungi seint.
Markant	Wier.	Seint til þroska.
Sanna	SW	Miðlungi seint.

Vetraryrki

Jalna	Mon.
Peniarth	PBI

Vetrarrúgur (*Secale cereale* L.)

Sáð í júlí-ágúst, notað til beitar í maí-júní, kelur þar sem vetrarveðráttá er óstöðug.

Esprit	SW
Riíhi	Bor.

Einært rýgresi (*Lolium multiflorum* Lam.)

Summaryrki (var. westerwoldicum) 2n=tvílitna, 4n=ferlitna

Andy (4n)	DLFT
Barspectra (4n)	Bar.
Clipper (4n)	DLFT
Condado (4n)	Zel.
Major (4n)	Ceb.
Wesley (4n)	AS

Vetryrki (var. italicum)

Ajax (4n)	DLFT	
Barextra (4n)	Bar.	
Barmultra (4n)	Bar.	Blaðríkt, en fremur seint.
Danergo (4n)	DLFT	
EF 486 Dasas (2n)	DLFT	
Macho (4n)	Zel.	
Mondora (4n)	AS	
Tonic (4n)	DLFT	

Fóðurhreðka (*Raphanus sativus* L. var. *oleiferus*)

Siletina	GSSG
Siletta Nova	ASP

Fóðurmergkál (*Brassica oleracea* L. var. *acephala*)

Grüner Angeliter	ASP
Maris Kestrel	PBI
Marrow Stem	SISL

Fóðurnæpa (*Brassica rapa* L. var. *rapifera* Metzg.)

Civasto-R (2n)	Zel.	
Marco (4n)	Zel.	Tiltölulega lítil hættu á stöngulmyndun.
Vollenda (4n)	Zel.	Tiltölulega lítil hættu á stöngulmyndun.

Fóðurrepja (*Brassica napus* L. var. *oleifera* DC)

Vetryrki

Barcoli	Bar.
Delta	SW
Emerald	DANI
Sigma	SW

Flækjur (*Vicia sativa* L.)

Eingöngu ræktaðar í blöndu með höfrum.

Nitra	Bar.
-------	------

Ertur (*Pisum sativum* L.)

Eingöngu ræktaðar í blöndu með höfrum.

Bohatyr	Oseva
Rif	Bar.
Timo	SW

Einær fódurlúpína (*Lupinus* spp.)

L. luteus (gul)

Juno	Poz.
------	------

L. angustifolius (blá)

Sonet	Poz.
-------	------

GARÐÁVEXTIR (POTATOES AND SWEDES)

Kartöflur (*Solanum tuberosum*)

Gullauga	Í innlendri stofnrækt.
Helga (Rautt Gullauga)	Í innlendri stofnrækt.
Premiere	Í innlendri stofnrækt.
Rauðar íslenskar	Í innlendri stofnrækt.

Gulrófur (*Brassica napus* L. *rapifera* Metzg.)

Mariúbakkarófa	RALA
Sandvíkurrófa	HJ
Vige	Log

BER (*BERRIES*)

Jarðarber (*Fragaria*)

Glima	Til ræktunar undir gróðurhlífum án eða með lítilli upphitun.
Zephyr	Til ræktunar undir gróðurhlífum án eða með lítilli upphitun.
Jonsok	Til ræktunar undir gróðurhlífum án eða með lítilli upphitun.
Elsanta	Til ræktunar í heitum gróðurhúsum.
Senga-Sengana	Til ræktunar í heitum gróðurhúsum.

Rifsber (*Ribes vulgare*)

Rauð hollensk

Sólber (*Ribes nigrum*)

Sunderbyn II	Mjög snemþroska, kelur lítið.
Melalahti	Snemþroska, sterklegt vaxtarlag.
Jänkisjärvi	Snemþroska, kelur minna en Melalahti.
Nikkala XI	Mikil og stór ber, en runninn er jarðlægur. Kelur lítið.
Öjebyn	Seinþroska og með veikar greinar.

Yrkjunum er raðað eftir því hve fljótt þau þroska ber.

Stikilsber (*Ribes grossularia*)

Hinnomäen Keltainen	Hefur gefið uppskeru á Norðurlandi.
Lepaan punainen	Nokkuð árviss uppskera á Hvanneyri.

LISTI YFIR KYNBÓTAFYRIRTÆKI/EIGENDUR

LIST OF BREEDERS/OWNERS OF THE CULTIVARS

AS	Advanta Seeds BV, P.O. Box 1, 4410 AA Rilland, Holland
ASP	Asmus Soren Petersen, Postfach 6, 24976 Langballig, Þýskaland
Bar.	Barenbrug Holland B.V., Postbus 4, 6678 ZG Oosterhout Gld., Holland
Bor.	Boreal Plant Breeding, Myllytie 10, 31600 Jokioinen, Finland
Ceb.	Cebeco-Zaden B.V., Postbus 10000, 5250 Vlijmen, Holland
DANI	DANI, Plant Breeding Div. Loughgall, Armagh N.I., U.K.
DLFT	DLF-Trifolium A/S, P.O. Box 19, Højerupvej 31, 4660 Store Heddinge, Danmörk
Gram.	Graminor AS, Björke Forsøgsgård, N-2344 Ilseng, Noregur
GSSG	G. Schneider Saatzucht GmbH, Postfach 6, 24976 Grundhof, Þýskaland
HJ	Hannes Jóhannsson, Stóru-Sandvík, 801 Selfossi, Ísland
Kraj.	Instytut Krajowych Włokien Naturalnych, ul. Wojska Polskiego 71b, 60-630 Poznan, Poland
Lip.	Deutsche Saatveredelung, Lippstadt-Bremen, GmbH, Weissenburger Str. 5, D-4780 Lippstadt, Þýskaland
Log	LOG, Postbox 141, Ökern, N-0580 Oslo, Noregur
Lr	Landgræðsla ríkisins, Gunnarsholti, 850 Hella, Ísland
Mon.	Monsanto Crop Sciences Denmark A/S, Park Allé 350A, DK-2605 Brøndby, Danmörku
Nick.	Nickerson Seeds Ltd., Joseph Nickerson Research Centre, Rothwell, Lincolnshire, LN7 6DT, England
Nord.	Nordsaat Saatzucht GmbH, Hauptstrasse 1, 38895 Bonhausen, Þýskalandi
Oseva	Oseva UNI a.s., Chocen Na bile 1231, 565 14 Chocen, Tékklandi
PBI	PBI Cambridge Ltd., Maris Lane, Trumpington, Cambridge, CB2 2LQ, England
Poz.	Poznanska Hodowla Roslin Sp.zoo, z/s w Tulcach 250 B, ul. Kasztanowa 5,

63-004, Tulce, Poland

RALA Rannsóknastofnun landbúnaðarins, Keldnaholti, 112 Reykjavík, Ísland

SISL Sharpe's International Seeds Ltd, Boston Road, Sleaford, Lincs., NG34 7HA, England

SW Svalöf Weibull AB, S-268 81 Svalöv, Svíþjóð

TG Tollef Grindstad, 1890 Rakkestad, Noregi

Wier Landbouwbureau Wiersum BV, Postbus 2028, NL-9704 CA, Groningen Holland

Zel. Zelder B.V., Postbus 26, 6590 AA Genneep, Holland